

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИТИКА ОСОБИ КІБЕРЗЛОЧИНЦЯ

Анотація: У тезах розглянута кримінологічна характеристика кіберзлочинності.

Ключові слова: кіберзлочинність, латентність, запобігання злочинності.

Анотація: В тезисах рассмотрена криминалогическая характеристика киберпреступности.

Ключевые слова: киберпреступность, латентность, предотвращение преступности.

Summary: The thesis considers criminological characteristic of cybercrime.

Key words: cybercrime, latency, crime prevention.

Злочинність має десятки і навіть сотні тисяч одиничних проявів у виді злочинів різної спрямованості, вчинених різними соціальними групами населення з різними мотивами, неоднаковими цілями, численними способами, різним ступенем тяжкості та наслідками. Завданням кримінологів є виявлення найбільш загальних ознак злочинів, їх взаємозв'язків і залежностей, а також видової відмінності від типу злочинності, до якої вони належать [5, с.14-21].

Під кіберзлочинністю слід розуміти сукупність злочинів, які вчиняються у віртуальному просторі шляхом використання комп'ютерних систем та мереж, а також різних засобів доступу до віртуального простору, а також проти комп'ютерних систем та комп'ютерних мереж. Поряд з поняттям «кіберзлочинність» ми можемо вживати такі поняття, як «комп'ютерна злочинність» і «злочинність у сфері інформаційних технологій» [2, с. 34].

На сьогоднішній день найбільш розповсюдженою є класифікація кіберзлочинів на такі види: агресивні та неагресивні. До першого виду відносять кібертероризм, кіберпереслідування, сексуальне домагання та переслідування іншої особи через мережу Інтернет, розміщення порнографічних матеріалів за участю дітей. Другий вид включає в себе кібервандалізм, кібершпигунство, кіберкрадіжку, розповсюдження вірусних програм та спаму [4, с.138].

Якщо проаналізувати рівень цього виду злочинності за різні роки, то маємо: за 2015 рік – 270 облікованих кримінальних правопорушень, 2016 рік – 356, 2017 – 595. Тобто ми простежуємо позитивну динаміку з кожним роком. Питома вага злочинності у сфері електронно-обчислюваних машин у структурі злочинності в Україні становить 0,05%. Рівень судимості за 2015 рік – 85 осіб, 2016 – 64, 2017 – 93.

Стосовно структури досліджуваної злочинності, то найбільшу частину (40-60%) становить несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислюваних машин та автоматизованих систем [1, с. 27].

Однак, зазначені вище статистичні показники, не відбивають на 100% реальний стан кіберзлочинності, оскільки наявний високий рівень латентності. Рівень латентності цього виду злочинів становить близько 90%. Причиною такого рівня є складнощі виявлення такого виду злочину, та неповідомлення потерпілими про факти вчинення такого злочину.

Кримінологічна характеристика кіберзлочинності має велике значення, так як боротьба зі злочинністю цього виду повинна починатися із всебічного і повного аналізу особи злочинця та його способу мислення.

Такий вид злочину вчиняється переважно чоловіками, хоча останнім часом питома вага жінок у даній сфері дуже зросла (до 35 %). Вік, у якому здійснюється кіберзлочинність, можна умовно поділити : від 14 – до 20 років і старше 21 року. Основою цього критерію поділу є різні мотиви та відношення до вчиненого злочину в залежності від віку. Тому що діяння, що вчинюються особами старше 21 року, мають вже більш усвідомлений та корисливий мотив, на відміну від діянь, що скоюються більш молодшими особами, які керуються такими мотивами, як невмотивоване бешкетництво. Дослідження показують, що злочинці цієї групи, як правило, є особами з високою освітою. Злочини мають багатоепізодний характер та обов'язково супроводжуються діями, спрямованими на приховування. За загальним правилом, сімейний стан кіберзлочинців – неодружені. Ці особи майже ніде не працюють. Високий рівень спеціально-кримінального рецидиву для цього виду злочинів не властивий [3, с. 97].

До індивідуально-психологічних рис кіберзлочинця відносять: відхилення у психосексуальному розвитку, користолобство, антигуманна спрямованість, озлобленість, заглибленість у свої думки, виражений цинізм. Серед мотивів скоєння кіберзлочинів виділяють: на першому місці – корисливий, а також поряд з ним політичний, хуліганський мотив і помста.

На сьогодні в багатьох країнах створюються спеціалізовані підрозділи, які займаються виявленням та розслідуванням кіберзлочинів. Саме спеціалізовані національні поліцейські підрозділи утворюють головне ядро сил протидії міжнародній комп'ютерній злочинності. Такі підрозділи діють в Сполучених Штатах Америки, Великобританії, Швеції, Бельгії, Австрії та в багатьох інших країнах [4, с. 102].

У рамках 13-го Конгресу ООН з попередження злочинності та кримінального правосуддя (м. Доха, Катар, 12 – 19 квітня 2015 року) до актуальних завдань боротьби зі злочинністю було віднесено: формування збалансованих підходів до попередження нових форм транснаціональної організованої злочинності; створення захищеного кіберсередовища і дослідження проблеми кіберзлочинності [6, с. 89].

Як висновок, слід зазначити, що комп'ютерна злочинність – це міжнародне явище, рівень якого залежить в першу чергу від економічного рівня розвитку суспільства. При цьому Україна, на мій погляд, має можливість використати досвід більш розвинутих країн для запобігання та викриття комп'ютерних злочинів. Тенденції такого виду злочинності є однакові для різних країн та базуються на єдності технічної бази цих злочинів. А з метою запобігання таких видів злочинів необхідне подальше проведення досліджень соціального та кримінологічного профілю (портрету) типового кіберзлочинця.

Список використаних джерел:

1. Ахтирська Н. М. Статистика комп'ютерної злочинності в Україні / Н. М. Ахтирська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lib.org.ua/ua/media/tech/59576.html>.
2. Киберпреступність: понятие, состояние, уголовно-правовые методы борьбы: автореф. дисс. канд. юрид. наук / Т. Л.Тропина; Юрид. ин-т ДГУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.crime.vl.ru/docs/stats/stat_178.html.
3. Сабадаш В. В. Компьютерная преступность – проблемы латентности / В. В. Сабадаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crime-research.ru/articles/sabodash06>.

4. Лунеев В. В. Преступность. Мировые тенденции / В. В. Лунеев. М. Изд-во НОРМА, 2005. 516 с.
5. Головкін Б. М. Види злочинності [Електронний ресурс] / Б. М. Головкін // Журнал східноєвропейського права. – 2015. – №. 18. – С. 14–21. – Режим доступу: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/08/golovkin_18.pdf (дата звернення: 10.11.2018). – Заголовок з екрана.
6. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : моногр. / Н. В. Сметаніна; за заг. ред. В. В. Голіни. – Х. : Право, 2016. – 192 с.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. Н. В. Сметаніна

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018